



Riktlinjer för sexårsuppföljning av ämne inom utbildning på forskarnivå

Dessa riktlinjer har fastställts av fakultetsnämnden 2020-05-13
och träder ikraft samma datum

Dnr HS 2020/227

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Allmänt om uppföljningen	3
2.1	Bedömningsområden och bedömningsgrunder	3
2.2	Underlag.....	3
2.3	Tidsram	4
3	Process.....	4
3.1	Uppstart.....	4
3.2	Självvärdering	5
3.3	Bedömargruppens analys och platsbesök	5
3.4	Bedömargruppens yttrande	5
3.5	Fakultetsnämndens rapport.....	6
3.6	Vidareutveckling av utbildningen	6
3.7	Återkoppling av planerade och genomförda förbättringsåtgärder	6
4	Ansvarsfördelning	7
 Bilaga 1: Bedömningsområden och bedömningsgrunder		9
 Bilaga 2: Bedömargruppen		11
 Bilaga 3: Schematisk tidsplan		12

1 Inledning

Kvalitetsarbetet inom utbildning sker inom ramen för förbättringscykler, vilket beskrivs i *Kvalitetspolicy för Högskolan i Skövde*. För att säkra och utveckla utbildningens kvalitet arbetar Högskolan i Skövde (Högskolan) enligt en modell med fyra tydliga och sammanlänkade faser: planering, genomförande, uppföljning och utveckling. Förbättrings cyklerna syftar alltid till verksamhetsutveckling.

I dokumentet *Riktlinjer för kvalitetsarbete inom utbildning* anges ett antal aktiviteter för uppföljning av utbildning. Sexårsuppföljning av ämne inom utbildning på forskarnivå, som beskrivs i detta dokument, utgör en av dessa aktiviteter.

2 Allmänt om uppföljningen

All utbildning på forskarnivå vid Högskolan ska följas upp inom ramen för en sexårs-cykel (sexårsuppföljning). Uppföljningen avser ämnen inom utbildningen och kan beröra flera institutioner¹. Fakultetsnämnden ansvarar för att uppföljningen genomförs.

2.1 Bedömningsområden och bedömningsgrunder

Universitetskanslersämbetets (UKÄ:s) *Vägledning för utvärdering av utbildning på forskarnivå* används som utgångspunkt för uppföljningen. Detta innebär att UKÄ:s bedömningsområden och bedömningsgrunder används (se bilaga 1). Därmed möjliggörs jämförelser med de nationella utbildningsutvärderingar på forskarnivå som UKÄ gör.

Fakultetsnämnden kan välja att komplettera uppföljningen med ytterligare bedömningsområden och bedömningsgrunder. Detta meddelas i så fall vid uppstarten av uppföljningen (se avsnitt 3.1 nedan).

2.2 Underlag

Underlaget för uppföljningen utgörs av en självvärdering med bilagor, den allmänna studieplanen för utbildningen, ett urval av individuella studieplaner och ett urval av kursrapporter (resultat från kursutvärdering).

Detta kan kompletteras med andra underlag som fakultetsnämnden bedömer vara relevanta vid en intern uppföljning. Exempel på sådant underlag är tidigare interna och/eller externa utvärderingar samt dokumentation från ansökan om examens-tillstånd på forskarnivå eller inrättande av ämne på forskarnivå. Resultaten från olika uppföljningar och utvärderingar fångas på detta sätt upp och tas tillvara i det kontinuerliga kvalitetsarbetet.

Alla underlag samlas och tillgängliggörs digitalt.

¹ Detta innebär att när det i dokumentet står berörd prefekt alternativt avdelningschef kan detta avse prefekter och avdelningschefer vid flera institutioner och avdelningar.

2.3 Tidsram

Tidsramen för själva uppföljningen omfattar normalt cirka nio månader, räknat från uppstartsmöte till fastställd rapport. I de fall uppföljningen resulterar i att något eller några bedömningsområden får omdömet med tvekan tillfredsställande eller ej tillfredsställande sker en återkoppling av planerade och genomförda åtgärder². Denna återkoppling sker efter sex eller tolv månader.³

En schematisk tidsplan presenteras i bilaga 2. Inför varje uppföljning fastställs även en särskild tidsplan.

3 Process

Sexårsuppföljningen av ämne inom utbildning på forskarnivå sker i följande steg.

- Uppstart
 - Självärdering
 - Bedömargruppens analys och platsbesök
 - Bedömargruppens yttrande
 - Fakultetsnämndens rapport
-
- Vidareutveckling av utbildningen
 - Återkoppling av planerade och genomförda åtgärder

3–6 månader före uppstartsmötet bjuder fakultetsnämnden in berörd institution till ett informationsmöte. Syftet med mötet är att sprida bred kunskap på institutionen om uppföljningen. Vid mötet presenteras på ett övergripande plan vad som följs upp, hur uppföljningen kommer att gå till, samt en preliminär tidsplan, så att berörda funktioner kan planera och förbereda inför uppföljningen.

Uppföljningen inleds formellt med ett uppstartsmöte. De olika stegen i uppföljningen beskrivs närmare i avsnitten nedan.

3.1 Uppstart

Uppföljningen inleds formellt med att fakultetsnämnden kallar till ett uppstartsmöte för företrädarna för forskarutbildningen (ämnesföreträdare, studierektor, berörd prefekt och avdelningschef samt berörd forskarutbildningskoordinator), Dessutom deltar doktorandrepresentanter vid mötet. I samband med mötet tillgängliggörs mallar, material från tidigare uppföljningar och andra relevanta underlag på en gemensam lagringsyta. Målet med det inledande mötet är att samla berörda och säkerställa att alla har en god förståelse för uppföljningsprocessen och det fortsatta arbetet.

² Information om de omdömen som används vid uppföljningen finns i avsnitt 3.4.

³ Återkoppling sker efter cirka sex månader om resultatet visar brister som allvarligt kan påverka utbildningens kvalitet, se avsnitt 3.7.

Om fakultetsnämnden väljer att komplettera uppföljningen med ytterligare bedömningsområden och bedömningsgrunder – utöver de som används av UKA (se avsnitt 2) – meddelas detta vid uppstartsmötet.

3.2 Självvärdering

Ämnesföreträdare, studierektor och forskarutbildningskoordinator ansvarar för sammanställning av en självvärdering med bilagor. Samverkan ska ske med övriga funktioner som är involverade i forskarutbildningen, främst handledare och kursansvariga lärare, samt med doktorandrepresentanter.

I självvärderingen beskrivs, analyseras och värderas forskarutbildningen, relaterat till bedömningsområdena och bedömningsgrunderna. Tyngdpunkten i självvärderingen bör ligga mer på värdering än beskrivning och det är av stor vikt att belysa med konkreta exempel hur bedömningsgrunderna uppfylls. Detta syftar till att ge bedömarna förståelse för utbildningen som helhet och för hur de interna processerna fungerar kvalitetsdrivande.

Självvärderingen ska sammanställas som en skriftlig rapport framställd utifrån angiven mall. Rapporten bör inte överstiga 30 sidor (utan bilagorna inräknade). Självvärderingen överlämnas till fakultetsnämnden av berörd prefekt.

3.3 Bedömargruppens analys och platsbesök

Självvärderingen och övriga underlag analyseras av en extern bedömargrupp som utsetts av fakultetsnämnden. Bedömargruppens sammansättning och uppdrag beskrivs i bilaga 2.

Bedömargruppen genomför även ett platsbesök där intervjuer hålls med doktorander och företrädare för utbildningen (ämnesföreträdare, studierektor, handledare, samt berörd prefekt och avdelningschef) samt forskarutbildningskoordinator). Intervjuerna kan vid behov hållas helt eller delvis på engelska. Syftet med intervjuerna är att komplettera den information bedömargruppen fått i självvärderingen.

3.4 Bedömargruppens yttrande

Bedömargruppen utformar ett yttrande där styrkor för utbildningen lyfts fram och där rekommendationer för utveckling av utbildningen lämnas. I yttrandet ger bedömargruppen ett omdöme för varje bedömningsområde och underliggande bedömningsgrund som ingår i uppföljningen (se bilaga 1).

Följande tre omdömen används:

- *Tillfredsställande:* Inga utvecklingsområden som riskerar att påverka utbildningens kvalitet har identifierats. Dock kan utvecklingsområden ha identifierats som ytterligare kan stärka utbildningen.
- *Med tvekan tillfredsställande:* Utvecklingsområden som behöver åtgärdas för att bibehålla utbildningens kvalitet har identifierats.
- *Ej tillfredsställande:* Brister som allvarligt kan påverka utbildningens kvalitet har identifierats.

Yttrandet lämnas till fakultetsnämnden i enlighet med uppgjord tidsplan. Det ska följa den särskilda mall som tillhandahålls. Innan yttrandet färdigställs ges fakultetsnämnd och de företrädare för utbildningen som deltagit i uppföljningen möjlighet att läsa yttrandet och kommentera eventuella sakfel.

3.5 Fakultetsnämndens rapport

Fakultetsnämnden utformar en rapport där resultatet från uppföljningen dokumenteras. Rapporten grundas på bedömargruppens yttrande.

Resultatet av uppföljningen kommuniceras till relevanta intressenter inom Högskolan och externt (till exempel externa parter som medverkar i forskarskolor) Uppföljningsrapporten publiceras även på Högskolans externa webbplats.

3.6 Vidareutveckling av utbildningen

Resultatet från uppföljningen ska utgöra underlag för berörd institutions och Högskolans arbete med vidareutveckling av utbildningen. Mål och åtgärder relaterade till uppföljningens resultat ska dokumenteras i verksamhetsplaner samt i övriga dokument kopplade till kvalitetsarbetet inom utbildning.

3.7 Återkoppling av planerade och genomförda förbättringsåtgärder

I de fall uppföljningen har resulterat i omdömena *med tvekan tillfredsställande* eller *ej tillfredsställande* för något eller några bedömningsområden ska företrädarna för utbildningen (ämnesföreträdare och studierektor samt prefekt och avdelningschef) göra en återkoppling till fakultetsnämnden av planerade och genomförda förbättringsåtgärder. Återkoppling görs inte för de bedömningsområden som fått omdömet tillfredsställande.

I de fall uppföljningen resulterat i omdömet *med tvekan tillfredsställande* görs återkopplingen för dessa bedömningsområden cirka ett år efter avslutad uppföljning.

Om omdömet *ej tillfredsställande* getts görs återkopplingen för dessa bedömningsområden efter cirka sex månader⁴. Om genomförda och/eller planerade åtgärder inte anses tillräckliga för att säkra utbildningens kvalitet lämnas ärendet över till rektor. Rektor beslutar då, i samråd med fakultetsnämnden, om ytterligare tid ska ges för åtgärdsarbete eller om utbildningen ska avvecklas.

⁴ Om utbildningen fått omdömet med tvekan tillfredsställande på något bedömningsområde görs återkopplingen normalt efter cirka ett år. Prefekten och dekanen kan dock komma överens om att återkopplingen ska ske efter sex månader, i samband med återkopplingen för de bedömningsområden som resulterat i omdömet *ej tillfredsställande*.

4 Ansvarsfördelning

I uppföljningsprocessen kan följande ansvar urskiljas.

Prefekt och avdelningschef vid berörd institution:

- avsätter resurser för uppföljningen på berörd institution och avdelning, främst i form av arbetstid
- medverkar aktivt i uppföljningsprocessen, genom att delta i uppstartsmöte och intervju med bedömargruppen, bidra till samt godkänna självvärdering etc.
- säkerställer att resultatet av uppföljningen tas om hand och inkluderas i arbetet med utveckling av forskarutbildningen, institutionens verksamhetsplanering samt institutionens interna kvalitetsarbete
- säkerställer att planerade åtgärder kommuniceras till berörda lärare och doktorander
- säkerställer att uppföljningens resultat och eventuella planerade åtgärder för utbildningen kommuniceras till relevanta externa intressenter (till exempel externa parter som medverkar i forskarskolor)

Ämnesföreträdare och studierektor för utbildningen:

- sammanställer självvärderingen samt tillhandahålla relevant underlag
- medverkar aktivt i uppföljningsprocessen, genom deltagande i uppstartsmöte, intervju med bedömargruppen etc.
- tar om hand och inkluderar resultatet av uppföljningen i arbetet med utveckling av utbildningen

Forskarutbildningskoordinator vid avdelningen för utbildnings- och studentstöd

- deltar i arbetet med sammanställning av självvärdering, bilagor till självvärdering och övriga underlag
- medverkar aktivt i uppföljningsprocessen, genom att delta i uppstartsmöte och intervju med bedömargruppen etc.

Handledare och övriga lärare inom utbildningen

- medverkar aktivt i uppföljningsprocessen, till exempel genom att bidra till utformningen av självvärderingen
- deltar vid behov i intervju vid bedömargruppens platsbesök

Studentkåren

- medverkar aktivt i uppföljningsprocessen, genom sina representanter i fakultetsnämnden, doktorandrådet och berörd utbildningskommitté
- utser doktorander från utbildningen att delta vid intervju med bedömargruppen

Chefer inom verksamhetsstödet

- avsätter resurser vid berörda avdelningar för olika former av stöd för uppföljningen, till exempel framtagning av statistik och övrigt faktaunderlag, utformning av systemstöd för statistikframtagning, och kommunikation internt och/eller externt av resultaten från uppföljningen

Fakultetsnämnden

- genomför och dokumenterar uppföljningen
- administrerar bedömargruppens platsbesök
- kommunicerar och tillgängliggör resultat av uppföljningen för företrädarna för utbildningen och berörda doktorander (när så är relevant även på engelska) samt i övrigt sprida resultatet från uppföljningen i organisationen
- tar tillvara erfarenheter från uppföljningen i syfte att kontinuerligt förbättra uppföljningsprocessen

Rektor

- inkluderar resultatet av uppföljningen i arbetet på högskoleövergripande nivå med utveckling av Högskolans utbildningar, verksamhet och kvalitetssystem

Bilaga 1: Bedömningsområden och bedömningsgrunder

Högskolan tillämpar UKÄ:s bedömningsområden och bedömningsgrunder för utbildningsutvärdering på forskarnivå. Fakultetsnämnden kan välja att inkludera ytterligare bedömningsområden och bedömningsgrunder.

Nedanstående bedömningsområden och bedömningsgrunder är hämtade från UKÄ:s vägledning för utbildningsutvärdering på forskarnivå⁵. Mer information om vilka uppgifter som ska lämnas för varje bedömningsgrund återfinns i den mall för självvärdering som fakultetsnämnden tillhandahåller. En generell mall finns tillgänglig i medarbetarportalen. En specifik mall tas fram för varje uppföljning, i de fall fakultetsnämnden beslutar att inkludera ytterligare bedömningsområden och/eller bedömningsgrunder.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Bedömningsgrunder:

- Antalet handledare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga, pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.
- Forskningen/den konstnärliga forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig/konstnärlig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Bedömningsgrunder:

- Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att doktoranden, när examen utfärdas, kan visa bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik/konstnärliga forskningsmetoder inom forskarutbildningsämnet.
- Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att doktoranden, när examen utfärdas, kan visa förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade

⁵ <https://www.uka.se/download/18.7fd1212f16ed591b8aa3e47/1576502763104/2019-12-16-vagledning-for-utbildningsutvardering-pa-forskarniva.pdf> (hämtad 2020-03-3)

(konstnärliga) uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranden ska också visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

- Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att doktoranden, när examen utfärdas, kan visa intellektuell självständighet, (konstnärlig integritet), och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden ska också ha nått fördjupad insikt om vetenskapens/konstens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.
- Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.
- Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.
- Lärosätet verkar för att doktoranden genomför utbildningen inom planerad studietid

Bedömningsområde: Doktorandperspektiv

Bedömningsgrunder:

- Doktoranden ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.
- Utbildningen säkerställer en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö för doktoranden.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

- Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar doktorandens beredskap att möta förändringar i arbetslivet, både inom och utanför akademien.

Bilaga 2: Bedömagruppen

Bedömagruppen består av två ämnessakkunniga, en doktorandrepresentant och en företrädare för arbetslivet. En av de två ämnessakkunniga utses till ordförande.

De ämnessakkunnigas roll är att bedöma utbildningen utifrån ett ämnesperspektiv. De ska vara professorer inom för utbildningen relevant område. De sakkunniga ska ha god kunskap och erfarenhet av utformning och genomförande av utbildning på forskarnivå.

Doktorandrepresentantens roll är främst att bedöma doktorandperspektivet inom utbildningen. Doktoranden ska aktivt bedriva studier på forskarnivå inom för utbildningen relevant område, alternativt nyligen disputerat.

Arbetslivsföreträdarens roll är främst att, utifrån arbetslivets perspektiv, bedöma forskarutbildningens användbarhet och hur doktoranderna förbereds för ett föränderligt arbetsliv. Företrädaren ska ha doktorsexamen inom för utbildningen relevant område. Dessutom bör företrädaren ha erfarenhet av att i sin yrkesroll samverka med lärosäte inom ramen för utbildning på forskarnivå alternativt samverka med utexaminerade doktorer som anställts vid arbetslivsföreträdarens företag, myndighet eller organisation.

Förslag på bedömare kan lämnas av företrädare för den forskarutbildning som berörs av uppföljningen. De externa bedömare utses av fakultetsnämnden. Nämnden utser ordförande för bedömagruppen. Jävs- och jämställdhetsaspekter ska beaktas vid utseendet av bedömagruppen och dess ordförande. Regler för ersättning till bedömare framgår av separat beslut.

Den samlade kunskapen och erfarenheten hos bedömagruppen ska ligga till grund för gemensam bedömning av de områden som ingår i uppföljningen.

I bedömarnas uppdrag ingår att

- granska de olika underlagen
- förbereda och genomföra ett platsbesök vid Högskolan där intervjuer med doktorander och företrädare för utbildningen sker
- sammanfatta sina bedömningar och rekommendationer i ett gemensamt yttrande, enligt anvisad mall och uppgjord tidsplan
- efter delning av yttrandet till Högskolan, korrigera eventuella sakfel.

Bilaga 3: Schematisk tidsplan

I tabellen nedan beskrivs en schematisk tidsplan för uppföljning av utbildning inom ett ämne på forskarnivå. Tidsramen omfattar normalt cirka nio månader räknat från uppstartsmöte till fastställd rapport⁶.

Datum	Aktivitet
Månad 1	Uppstartsmöte hålls
Månad 1	Faktaunderlag för självvärderingen (statistik m.m.) sammanställs samt tillgängliggörs
Månad 3	Extern bedömargrupp utses.
Månad 5	Självvärderingen och övriga granskningsunderlag färdigställs och lämnas till extern bedömargrupp
Månad 6	Externa bedömargruppens platsbesök. Intervjuer med företrädare för utbildningen, doktorander samt berörda chefer
Månad 7	Bedömargruppen skickar preliminärt yttrande till Högskolan (för kommentarer om ev. sakfel)
Månad 8	Bedömargruppen skickar slutligt yttrande till Högskolan
Månad 9	Fakultetsnämnden fastställer rapport från uppföljningen

6 eller 12 månader efter fastställd rapport ⁷	Återkoppling av planerade och genomförda åtgärder (i de fall uppföljningen resulterat i omdömena med tvekan tillfredsställande eller ej tillfredsställande för någon eller några bedömningsområden).
--	--

⁶ 3–6 månader före uppstartsmötet bjuder fakultetsnämnden in berörd institution till ett informationsmöte, med syftet att på ett övergripande plan presentera upplägget för uppföljningen. Detta möte är inte inkluderat i den schematiska tidsplanen.

⁷ Återkoppling sker efter cirka sex månader om resultatet visar brister som allvarligt kan påverka utbildningens kvalitet. I övriga fall sker återkopplingen efter cirka 12 månader.